

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 stycznia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. odmówił T. K. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego wraz z 5 % opłatą na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 11.295,32 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że sytuacja materialna wnioskodawcy jest trudna, nie stwierdzono jednak szczególnych okoliczności uzasadniających umorzenie zadłużenia. Wskazał także, że komornik sądowy wiedział, że alimenty wypłaca fundusz alimentacyjny, nie mógł więc w okresie wypłaty świadczeń przekazywać alimentów bezpośrednio wierzycielce, w okresie od grudnia 1999 do maja 2000 r i od marca 2003 r do kwietnia 2004 r na konto rozliczeniowe komornik przekazywał wyegzekwowane kwoty, od maja 2004 r komornik miał obowiązek nadal prowadzić egzekucję a uzyskane kwoty przekazywać matce dziecka tytułem alimentów . Do uregulowania pozostają należności likwidowanego funduszu, które nie zostały wyegzekwuje.

/decyzja k. 17 - 23 akt ZUS/.

W dniu 19 marca 2018 roku wnioskodawca złożył odwołanie od powyższej decyzji ZUS wnosząc o jej zmianę i umorzenie należności, podnosząc, iż ZUS nie wyjaśnił, czy komornik nie wypłacał alimentów matce dziecka, nie wnosił o umorzenie alimentów z uwagi na sytuację życiową, ale zupełnie z innych powodów, którymi ZUS się nie zajął.

/odwołanie – k. 3-4/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie przytaczając argumentację jak w uzasadnieniu skarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k. 6-7/.

Na rozprawie w dniu 12.10.18 r wnioskodawca reprezentowany przez pełnomocnika wniósł o pomniejszenie należności w kwocie 989,74 zł jako sumy należności przekazanej ZUS przez komornika w okresach jak w piśmie komornika .

/e – prot. z dnia 12.10.2018 00:03:47/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny :

Decyzją z dnia 11.03.1998 r organ rentowy przyznał K. N. świadczenie z funduszu alimentacyjnego na rzecz M. K. od marca 1998 r. Decyzją z dnia 21.06. 1999 r organ zaprzestał od lipca 1999 r wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego , decyzją z dnia 15.10.1999 r ponownie przyznano świadczenie z funduszu alimentacyjnego na rzecz M. K..

/kserokopia decyzji – k. 290, 292/

Decyzją z dnia 2.12.1999 r K. N. została zobowiązana do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego za listopad 1999 roku z uwagi na pobranie alimentów z dwóch źródeł.

/decyzja – k. 293/

Pismem z dnia 30 maja 2017 r w T. K. został powiadomiony przez organ rentowy o tym, że świadczenia z funduszu alimentacyjnego w jego zastępstwie były wypłacane na rzecz M. K. do rąk K. N. w okresach od marca 1998 – czerwiec 1999 i od października 1999 do kwietnia 2004 r , świadczenia z funduszu alimentacyjnego za listopad 1999 r w kwocie 220 zł zostały przypisane K. N. do zwrotu jako świadczenia bezpodstawnie pobrane w związku z otrzymaniem alimentów z dwóch źródeł.

/pismo – k. 7 akt ZUS/

Decyzją z dnia 9 sierpnia 2017 r rozłożono T. K. na raty spłaty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w łącznej kwocie 12.745,32 zł.

/decyzja – akta ZUS/

Zgodnie z informacją o stanie zaległości w sprawie egzekucyjnej z dnia 10. 08.2017 r zaległość wynosi na dzień 10.08.2017 r:

- od sierpnia 2017 r alimenty bieżące 300 zł plus opłata 45,90 zł
- alimenty zaległe dla wierzyciela – 37.870,68 zł
- odsetki – 1337,86 zł
- zaległość dla likwidatora Funduszu Alimentacyjnego – 12.345,32 zł
- opłata egzekucyjna – 7753,08 zł
- wydatki gotówkowe – 18,99 zł.

Najstarsze z alimentów do zapłaty są za miesiąc luty 2007 .

/kserokopia informacji – k. 9 akt ZUS/

Wnioskiem z dnia 14 listopada 2017 roku T. K. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o umorzenie zadłużenia wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego, podnosząc, że wierzycielka alimentacyjna otrzymała dwukrotnie świadczenie, w okresach od marca 1998 – do czerwca 1999 i od października 1999 – do kwietnia 2004. Wniósł o umorzenie zaległości i wystąpienie o zwrot wypłaconych zaliczek K. N..

/wniosek k. 1-5 akt ZUS/.

Wnioskodawca został pouczony o możliwości wnoszenia dowodów na poparcie wniosku oraz podnoszenia okoliczności faktycznych i prawnych mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie.

/zawiadomienie, potwierdzenie odbioru – k. 13,15 akt ZUS/

Podczas trwania egzekucji w okresie od 1.03.1998 – 28.02.2003 wyegzekwowano od wnioskodawcy 1986,20 zł, wierzycielowi wypłacono kwotę 90,63 zł, ZUS UM FAL – 1150,18 zł, opłata egzekucyjna – 654,72 zł, koszty egzekucyjne – 31,30 zł. Aktualna zaległość w sprawie wynosi:

- alimenty zaległe dla wierzyciela 38.430,68 zł
- odsetki do 13.09.18 – 1462,67 zł
- 12345,32 zł – zaległość dla Likwidatora FA

/zaświadczenie – k. 226/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów i zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Zgodnie z art. 63 ust. 1 - 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2017 roku, poz. 1952 ze zm.) z dniem wejścia w życie tej ustawy fundusz alimentacyjny przeszedł w stan likwidacji, zaś aktywa

i pasywa funduszu stały się aktywami i pasywami Skarbu Państwa. Likwidatorem funduszu został Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie spraw o świadczenia z funduszu, do których prawo powstało przed dniem wejścia w życie ustawy.

Jak stanowi art. 68 ust. 1 powołanej wyżej ustawy w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

Ustawa nie wskazuje, nawet przykładowo sytuacji, w których umorzenie może nastąpić, dając tym samym możliwość indywidualnej oceny każdej konkretnej sprawy. Pewną wskazówką jest użycie przez ustawodawcę sformułowania „szczególnie uzasadniony przypadek”, co wskazuje, że umorzenie należności z tytułu wypłaconych świadczeń może mieć miejsce jedynie wyjątkowo, gdy sytuacja rodzinna i majątkowa osoby zobowiązanej jest na tyle trudna, że nie jest ona w stanie spłacić tych należności, a zwrot określonych kwot byłby trudny do sprostania, także dla przeciętnego obywatela.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jako przypadki szczególnie uzasadnione, związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają poddane kontroli sądowej umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, uznaje się niezależne od zobowiązanego alimentacyjnie, sytuacje losowe lub nadzwyczajne, które sprawiają, że nie jest on w stanie na bieżąco, ani w dającej się przewidzieć perspektywie, regulować obarczających go zaległości alimentacyjnych, bez uszczerbku dla jego zdrowia oraz naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków jego rodziny /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r. sygn. I UK 119/10, opubl. LEX nr 686798/.

Do przyjęcia, że zachodzi "szczególnie uzasadniony przypadek" pozwalający na umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego nie wystarcza przy tym ustalenie, że zobowiązany aktualnie nie posiada środków utrzymania, ale konieczna jest także ocena, że przy uwzględnieniu jego wieku, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych oraz rokowań zdrowotnych nie będzie on w stanie - również w przyszłości - spłacać tych należności, bez narażania siebie i swojej rodziny na pozbawienie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 kwietnia 2007 r. sygn. III AUa 336/06, opubl. LEX nr 446757, Biul.SAKa (...)/.

Zatem nawet trudna sytuacja materialna lub zdrowotna osoby ubiegającej się o umorzenie należności alimentacyjnych nie może być samoistną podstawą do wydania decyzji uwzględniającej wnioszek, gdyż nie chodzi tutaj o przypadki "uzasadnione", ale "szczególnie uzasadnione", a więc takie, które mają charakter wyjątkowy, losowy, nietypowy. Są to więc sytuacje nadzwyczajne, powstałe w wyniku zdarzenia niezależnego od zobowiązanego, w następstwie którego jego sytuacja uległa takiemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji .wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 30 grudnia 2015 roku, sygn. akt AUa 472/15/.

Przesłanki do umorzenia należności na rzecz funduszu nie wyczerpuje fakt, że zadłużenie jest większe niż możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego do alimentacji. Nawet brak stałych dochodów i związana z tym trudna sytuacja materialna, nie jest jeszcze okolicznością kwalifikującą do umorzenia zadłużenia alimentacyjnego, gdyż uruchomienie wypłat z funduszu następowało właśnie wówczas, gdy dłużnik nie posiadał majątku ani dochodów podlegających egzekucji. Decyzja o umorzeniu zaległości nie może także działać zachęcająco w stosunku do osób zobowiązanych do alimentacji, do korzystania z instytucji umorzenia zaległości wobec likwidowanego funduszu w miejsce osobistych starań o zaspokojenie obowiązku alimentacyjnego przez wiele lat /wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi w sprawie III AUa 1285/13/.

Brak stałych dochodów i związana z tym trudna sytuacja materialna jest niewątpliwie okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, gdyż uruchomienie funduszu alimentacyjnego następuje tylko wówczas, gdy

dłużnik nie ma majątku ani dochodów podlegających egzekucji. Ale ta okoliczność nie może premiować umorzeniem należności, nie można bowiem z wyjątku, o jakim mowa w art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, czynić zasady.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych na okoliczność swojej sytuacji rodzinnej i zdrowotnej (nawet dowodu z przesłuchania stron), a tylko tego rodzaju okoliczności brane są pod uwagę przy rozpoznawaniu szczególnych okoliczności w sprawie w rozumieniu art. 68. Już w odwołaniu wskazywał, że nie chodzi mu o jego sytuację życiową. Co prawda w toku informacyjnego wysłuchania wskazał na swoją sytuację rodzinną i majątkową, jednakże w dalszym toku postępowania te okoliczności nie były podtrzymywane, a pełnomocnik nie wniósł o przesłuchanie wnioskodawcy w charakterze strony.

Wnioskodawca w drodze wniosku o umorzenie należności usiłował zweryfikować wysokość zobowiązania. W ocenie Sądu nie było to jednak możliwe z uwagi na treść decyzji i jej podstawę prawną, a mianowicie art. 68 ustawy o świadczeniach rodzinnych, który precyzuje przesłanki umorzenia należności.

Należy zwrócić uwagę, że mimo, iż ustalono, że nie była wydawana odrębna decyzja dotycząca wysokości zobowiązania, wnioskodawca miał możliwość zweryfikowania tej wysokości przy okazji decyzji o rozłożeniu świadczenia na raty, czego jednak nie uczynił. Nie występował także z wnioskiem o wydanie decyzji w przedmiocie wysokości należności. Zatem brak było podstaw w niniejszym postępowaniu o rozstrzygnięciu o wysokości zobowiązania.

Z tego powodu Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu zeznań świadka K. N., która miała zeznawać na okoliczność pobieranych świadczeń. (pełnomocnik wnioskodawcy nie zgłosił w tym zakresie zastrzeżenia w trybie art. 162 kpc.)

Ostatecznie wnioskodawca sprecyzował roszczenie, wnosząc o pomniejszenie należności w kwocie 989,74 zł jako sumy należności przekazanej ZUS przez komornika w okresach jak w piśmie komornika. Okoliczność ta nie była objęta zaskarżoną decyzją.

Należy przypomnieć, że w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych niedopuszczalne jest merytoryczne rozpoznanie żądań, które wykraczają poza zakres zaskarżonej odwołaniem decyzji. Przed sądem odwołujący się może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, nie może natomiast żądać czegoś, o czym organ nie decydował. Zasada ta koreluje z treścią przepisu art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., który nakazuje nowe żądania, dotychczas nierozpoznane, przekazać organowi rentowemu do rozpoznania./tak SA w Łodzi w wyroku z dnia 15 grudnia 2016 r., III AUa 2373/15, LEX nr 2196188/

Wobec powyższego Sąd przekazał do rozpoznania organowi rentowemu na podstawie art. 477 ze z. 10 § 2 kpc wniosek ubezpieczonego o pomniejszenie należności w sprecyzowanej kwocie. Bowiem, o czym była już mowa powyższej odwołanie od decyzji organu rentowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych pełni rolę pozwu i wszczynają postępowanie sądowe. Przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji a spornych między stronami; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć. Przed sądem ubezpieczony może jedynie żądać korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swą rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego decyzją, nie może natomiast żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. Dlatego też odwołanie wniesione od decyzji organu rentowego nie ma charakteru samodzielnego żądania, a jeżeli takie zostanie zgłoszone, sąd nie może go rozpoznać, lecz zobowiązany jest - zgodnie z treścią art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. - przekazać go do rozpoznania organowi rentowemu. Tym samym kontrolna rola sądu musi korespondować z zakresem rozstrzygnięcia dokonanego w decyzji organu rentowego, gdyż - stosownie do treści art. 477¹⁴ § 2 i art. 477^{14a} k.p.c.- w postępowaniu wywołanym wniesieniem odwołania

do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji w granicach jej treści i przedmiotu.

W pozostałym zakresie odwołanie zostało oddalone na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc , wobec nie wykazania przesłanek z art. 68 cytowanej ustawy, tym samym, uznając, iż organ rentowy zasadnie odmówił wnioskodawcy umorzenia należności wobec funduszu alimentacyjnego.